

Kronisk kløe

– Personer med kronisk elveblest kan få et mye bedre liv ved strukturert oppfølging av sykdommen, sier overlege Ellen Cathrine Pritzier.

Tekst: Eva Alnes Holte

Foto: iStock

Pritzier er overlege ved hudavdelingen på Stavanger universitetssykehus HF og har deltatt i en verdensomspennende studie som har fulgt opp pasienter med langvarig elveblest, såkalt kronisk urtikaria. Elveblest er et kløende utslett som består av rødlige og / eller hvite vabler som kan være fra millimeter til flere centimeter i diameter og som kommer og går innen 24 timer.

Sykdommen kan oppstå akutt eller være en kronisk lidelse. Hos en del av pasientene med kronisk urtikaria kan det oppstå hevelser i tynnere hud og slimhinner som rundt øyne, på leppe og av og til på tunge. Disse hevelsene kalles angioødemer og noen av de kronisk syke har bare denne type hevelser. De responderer på samme behandling som ved symptomer med vabler i huden.

Fulgte opp skandinaviske pasienter

Elvebleststudien ble presentert under den europeiske dermatologikongressen, EADV, i september 2017 i Geneve. Pritziers oppgave i studien var sammen med danske og svenske forskere å følge opp skandinaviske pasienter.

50 pasienter fra Norge og Stavanger deltok i undersøkelsen, 28 fra Sverige og 80 fra Danmark. 72 prosent av pasientene var kvinner. I gjennomsnitt var det drøye seks år siden pasientene hadde fått diagnosen kronisk elveblest.

– Kronisk urtikaria har lenge vært en undervurdert sykdom til tross for at den har stor negativ innvirkning på pasientenes hverdag, sier overlege Pritzier.

Hun påpeker videre at elveblest er en forholdsvis vanlig sykdom med en forekomst på cirka én prosent. Opp mot en fjerdedel av befolkningen i verden vil kunne oppleve en enkelt-episode med elveblest i løpet av livet.

Formålet med studien var å dokumentere hvordan man behandler og følger opp pasienter med kronisk urtikaria som ikke responderer tilstrekkelig på ikke-søvndyssende H1-antihistaminer, som vil si allergimedisin. Til tross for navnet vil enkelte likevel bli trette av medisinen.

Videre ble det undersøkt hvordan behandlingene som finnes blir brukt, og hvordan sykdommen påvirker hverdagen til dem som blir rammet.

Seks år med kløe

Elveblesten regnes som kronisk når kløen og utslettet har vedvart i over seks uker. Den kroniske formen deles opp i spontan og induserbar, altså at man kan påvise årsaken til sykdommen. Elveblesten er spontan hvis man ikke kan vise til noen sannsynlig årsak til utslettet. Den regnes som induserbar,

« Antihistaminer er en allergimedisin, men elveblest har ingen ting med allergi å gjøre. »

kan kureres

dersom symptomene blir utløst av blant annet varme, sollys, trykk eller kulde.

Stoffene som frisettes i huden utvider blodårene samtidig som de overflatiske nervefibrene i huden aktiveres og det begynner å klø. Det mest kjente av disse stoffene er histamin og nettopp derfor brukes legemidler som blokkerer histamin, såkalte antihistaminer, til å behandle urtikaria. Dosene kan variere.

– Antihistaminer er en allergimedisin, men elveblest har ingen ting med allergi å gjøre, påpeker Ellen Cathrine Pritzier.

Studien viste at biologisk medisin – altså legemidler som er fremstilt av eller som er rensset fra levende celler eller vev – også kan hjelpe halvparten av pasientene med kronisk elveblest som ikke oppnår god nok effekt av firedobbel dose antihistaminer.

– Vi er ikke helt i mål, vi kan hjelpe de fleste noe, men noen pasienter kunne hatt enda bedre symptomkontroll, medgir overlege Pritzier.

Ifølge Pritzier kan kronisk elveblest ha store negative innvirkninger på pasientens liv. Den sterke kløen fører til uro og søvnproblemer, og det kan bli vanskelig å fungere godt i hverdagen hjemme og på jobb.

– Sykdommen gir økt behov for helsetjenester og rammer dermed både pasientens økonomi og livskvalitet. Dersom man gir disse pasientene en optimalisert behandling, vil sykefraværet bli mindre og de vil få en bedre livskvalitet, uttaler Ellen Cathrine Pritzier.

Overlege Ellen Cathrine Pritzier har deltatt i en global studie av pasienter med kronisk elveblest. Foto: Clinique Bellevue

Mange har vært underbehandlet

Observasjonsstudien av de skandinaviske pasientene med kronisk elveblest viste at de ved riktig og strukturert medisinerer kan unngå de fleste besøkene på akuttmottak grunnet sykdommen. I begynnelsen av studien ble det registrert hvor mange ganger pasientene søkte helsehjelp i det foregående året; 28 prosent av pasientene søkte akutthjelp og 14 prosent ble innlagt på sykehus på grunn av sykdommen.

Ved ettårsoppfølgingen hadde ingen av pasientene søkt akutthjelp eller blitt innlagt på sykehus. Ved hjelp av et livskvalitetsskjema kunne man også dokumentere at pasientenes arbeidsevne ble forbedret fordi sykdommens negative innvirkning på evnen til å arbeide ble redusert med 31 prosent.

Riktig behandling av sykdommen og god, regelmessig oppfølging av lege er altså alfa og omega når det gjelder å fungere bra til tross for at man har kronisk elveblest.

– Mange har vært underbehandlet i årevis og lært seg å leve med sykdommen, sier overlege Pritzier.

Hun synes det er interessant å observere hvor dyktige pasienter er til å omstille seg etter de situasjonene de havner i.

– Når de får riktige medisiner innser de hvor plaget de egentlig har vært. De tåler da mindre om de slutter med medisinen og plagene kommer tilbake. Dessverre har vi ingen behandling som hjelper alle med kronisk elveblest. Mange flere enn i dag kan imidlertid få et mye bedre liv med de medisinene vi allerede har til rådighet, sier hun.

Observasjonsstudien ble gjennomført med økonomiske støtte fra legemiddelfirmaet Novartis, og Pritzier har mottatt honorarer av Novartis for foredrag og møter.